

РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ОСНОВНОГО ЛІКУВАЛЬНОГО ФАКТОРА – МІНЕРАЛЬНОЇ ВОДИ – НА КУРОРТАХ ЗАКАРПАТТЯ

ДОБРА П.П.

Об'єднання “Закарпаткурорт”

З проблемою раціонального використання та охорони природних лікувальних факторів тісно пов'язаний розвиток санаторно-курортної допомоги населенню. У загальнодержавно-му плані охорони і зміцнення здоров'я населення санаторно-курортне лікування та організований відпочинок являються важливим етапом у профілактиці та лікуванні захворювань.

Закарпатську область завдяки її природним кліматичним особливостям, унікальним цілющим мінеральним водам різних бальнеологічних груп по праву можна поставити в один ряд з такими відомими регіонами відпочинку та санаторно-курортного лікування, як Кавказ та Крим. Не викликає сумніву велике значення Закарпаття у цьому плані для України. Тому не випадково наша область стала на сьогоднішній день признаною загальнодержавною оздоров-ницею.

Різноманітність ландшафтів – від гірських до рівнинних, багата рослинність, велика кількість лісів, чисте гірське повітря, тепле літо, м'яка сніжна (крім цієї) зима не можуть не приваблювати тих, хто потребує відпочинку та лікування.

Але все-таки найбільш цінним елементом рекреаційного потенціалу краю є наявність унікальних природних мінеральних вод практично усіх бальнеологічних груп, які на сьогодні використовуються для лікування.

Це такі типи вод: вуглекислі, сульфідні, метанові та азотно-метанові, залізисті, миш'якові, кремністі, йодо-бромні різної мінералізації та хімічного складу, холодні, субтермальні та термальні.

Використання мінвод для лікування має в Закарпатті історичні традиції: вже у 1800 році на околицях с. Лумшори існував курорт, де люди лікувались слабосульфідними мінеральними водами. Пізніше були відкриті приватні пансіонати і водолікарні у селах Поляна, Сойми, Вишково, Кобилецька Поляна.

У залежності від використання різноманітних за хімічним складом та лікувальною дією мінеральних вод окремих типів та бальнеологічних груп наші оздоровниці мають чітку медичну направленість по лікуванню окремих хвороб.

Медичний профіль оздоровниць Закарпатського об'єднання санаторно-курортних закладів профспілок

№ пп	Медичний профіль	Кількість ліжок
1	Захворювання органів травлення	1707
2	Захворювання органів кровообігу (серцево-судин)	631
3	Захворювання нервової системи	235
4	Захворювання органів опори та руху	439

Загальна кількість ліжок санаторіїв об'єднання 3006.

Ця кількість ліжок забезпечує лікування 40 тис. хворих у рік.

У 1996 році в оздоровницях об'єднання лікувалось 29240 чоловік, а в 1997 році 35400 чоловік. Кількість хворих за минулий рік збільшилась на 5200 чоловік, це говорить про те, що намітилась тенденція до збільшення.

Сьогодні санаторно-курортний комплекс області (системи АТ "Укрпрофоздоровниця") – це справжня галузь індустрії, де працюють висококваліфіковані лікарі, медичні сестри, справжні знавці своєї справи.

Щоб забезпечити чітку роботу галузі, за останні роки у розвиток та реконструкцію оздоровниць вкладені досить солідні кошти як свої власні, так і залучені на договірних засадах.

Проведена реконструкція спальних корпусів санаторіїв "Поляна", "Сонячне Закарпаття", "Карпати".

Яким чином забезпечена ця база основним лікувальним фактором – природними мінеральними водами?

На балансі об'єднання знаходиться 11 родовищ мінеральних вод з затвердженими запасами 2302 м³/добу.

Найбільш багаті мінеральними водами Свалявський, Міжгірський, Рахівський, Хустський, Великоберезнянський, Ужгородський, Тячівський, Берегівський райони.

Розміщення оздоровниць об'єднання в районах області:

1. Свалявський – 3 на 1357 ліжок – 45,0%
2. Мукачівський – 2 на 1070 ліжок – 35,5%
3. Міжгірський – 1 на 150 ліжок – 5,0%

4. Хустський – 1 на 200 ліжок – 6,6%

5. Рахівський – 1 на 235 ліжок – 7,9%.

Найбільш відомі оздоровниці, безумовно, “Поляна”, “Сонячне Закарпаття”, “Квітка Полонини” Свалявського району, як за місткістю, так і знаменитими мінеральними водами – Поляна-Купіль, Поляна Квасова, Лужанська. На нашу думку, незадовільно використовуються багаті природні можливості Міжгірського (1 санаторій), Рахівського (1 санаторій) та Ужгородського і Великоберезнянського районів.

З метою використання унікальних можливостей мінеральних вод ми в курортній практиці почали впроваджувати відкриття спеціалізованих реабілітаційних відділень: для хворих гематологічного профілю – у сан. “Верховина”, постінфарктного – у сан. “Карпати”, для лікування хворих, які перенесли операцію на шлунку та жовчних шляхах, – у сан. “Поляна”.

Цю практику будемо продовжувати і в майбутньому. Разом з НПО “Реабілітація” вивчаємо можливість використання слабомінералізованих вод області для лікування урологічних хворих та дітей.

Ми вважаємо, що незадовільно вирішуються питання лікування дітей у санаторно-курортній мережі області. Не маємо санаторіїв дитячих та матері і дитини, хоча ця категорія, чимдалі більше потребує лікування.

З 1997 року ми почали інтенсивно працювати в напрямку залучення дітей для лікування у санаторіях, особливо з так званої “Чорнобильської зони”. Вже прийняли і провели лікування 3400 дітей Житомирської, Черкаської, Київської областей та м. Києва.

Цю практику можна розширити, використовуючи також ліжко-місця туристичних баз нашої області. Це теж один з можливих напрямків розширення як географії лікування, так і більш чіткої спеціалізації рекреаційних можливостей краю. І в першу чергу маємо на увазі гірські райони – Міжгірський та Рахівський, де є мінеральні води, чисте повітря і гірський клімат.

Використання мінеральних вод для лікування у оздоровницях за 1997 рік

№№	Родовище, санаторій	Затверджені запаси, м ³ /добу	Використано, м ³ /добу	У % до затверджен. запасів
1	Поляна Купіль сан. "Поляна"	144	37,6	
2	Нова Поляна сан. "Сон. Закар."	128	37,6	26,1
3	Голубінське сан. "Квіт. Полон." сан. "Кришталеве джерело"	286	19,9 9,3	29,4 23,6
4	Синяцьке сан. "Синяк"	90	49,6	55,1
5	Соймівське сан. "Верховина"	590	9,0	1,5
6	Шаянське сан. "Шаян"	252	22,0	8,6
7	Гірськотисянське сан. "Гірська Тиса"	302	15,6	5,2
8	Келечинське	207	-	-
9	Ужгородське	118	-	-

В останні два–три роки увага підприємницьких структур, не тільки місцевих, а й за межами області, привернута до організації розливу лікувальних мінеральних вод.

Якщо мати на увазі раціональне використання природних багатств, то цей процес заслуговує всілякої підтримки. Але оскільки ця “увага” поки що стосується тільки розливу мінвод двох родовищ: Полянського (Купіль, Квасова) та Шаянського, на базі яких працюють наші самі знамениті у державі курорти, ми маємо свою думку з цих питань, які варті уваги. А саме:

По-перше. Ці води стали відомими не тільки у нас на Україні, а і за її межами тільки тому, що протягом десятків років їх з успіхом застосовують для лікування різноманітних хвороб в умовах санаторію. Ми з свого багаторічного досвіду знаємо, що люди до нас їдуть лікуватись тому, що маємо унікальні мінеральні води, яких немає не тільки на Україні, але, як прийнято зараз говорити, у ближньому чи дальньому зарубіжжі.

Тобто, якщо хочемо зберегти славу Закарпаття як курортного краю, то в першу чергу повинні думати, як розумно розпорядитись цим природним багатством. Тому що курорти – це ще і економічна категорія. І не тільки робочі місця у кількості 2004, які у нашій системі збережені, незважаючи на важке економічне становище держави. Це і інфраструктура: торгівля, зв’язок, побутове обслуговування, транспорт та інше. Люди, які приїждять лікуватись та відпочивати, витрачають гроші не тільки на придбання путівки.

Крім цього, кожен район, де розміщені санаторії, щорічно одержує певні відрахування в місцевий бюджет. Тільки за 1997 рік було перераховано податків і платежів в різні фонди:

Свалявського району – 1452,3 тис.грн.

Мукачівського району – 813,0 тис.грн.

Хустського району – 186,4 тис.грн.

Міжгірського району – 156,5 тис.грн.

Рахівського району – 106,9 тис.грн.

По-друге. Якщо в області відомо близько 60 родовищ мінвод, які потенційно сьогодні можуть бути використані для розливу як природні столові, чи лікувально-столові різних типів та хімічного складу (це практично вся Міжгірщина, Великоберезнянщина, Рахівщина – райони найбільш багаті на мінеральні води), то чому ми воюємо тільки за Полянську та Шаянську.

У минулому 1997 році на Полянському родовищі для розливу вже використано 55 м³/добу мінеральної води, що становить 14,5 тис.м³ на рік. Тобто більше, ніж для лікування у санаторії “Поляна”. Таке ж саме положення буде цього року на Голубинському та Новополянському родовищах, де вже працюють або будуються цехи по розливу вод.

Ми маємо конкретні, обдумані пропозиції з приводу раціонального використання мінвод області і надіємось, що вони ляжуть в основу не тільки рекомендацій сьогоднішньої конференції, а і майбутньої концепції розвитку рекреаційного потенціалу області.

Це такі пропозиції:

1. Враховуючи пріоритетне забезпечення лікувальними мінеральними водами санаторно-курортних закладів, не видавати погодження на отримання ліцензій на ті родовища, де розміщені курорти, іншим суб’єктам. Зарезервувати ці родовища для використання мінвод у лікувальних цілях та оздоровлення. Тільки надлишок можна дозволити використати на розлив на певний період.

2. Вийти з клопотанням у Держстандарт України з метою розробки стандарту України на лікувальні мінеральні води замість існуючого і далеко не повного галузевого стандарту МОЗ України.

3. Основні зусилля підприємницьких структур направити на організацію розливу природних столових та слабомінералізованих лікувально-столових вод родовищ, яких в області дуже багато і які зовсім не використовуються.

4. У зв'язку з тим, що в останні роки бачимо намагання місцевих органів влади надати у приватну власність земельні ділянки, які розміщені в охоронній зоні мінвод та курортів, пропонуємо дуже виважено підходити до вирішення цих питань.

Summary

RATIONAL USE AND PRESERVATION OF MINERAL WATER – THE MAIN CURATIVE FACTOR ON TRANSCARPATHIAN HEALTH RESORTS

Dobra P.P.

Ass. "Zakarpaturort"

On the basis of comprehensive analysis of the curative factors of Transcarpathian health resorts concrete proposals have been united in the conception of development of the recreation potential of the region.